

2016-07-13

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Synpunkter på Betänkandet Palett för ett stärkt civilsamhälle (SOU2016:13)

Sammanfattning

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer och stödjer utredningens förslag i huvudsak. Vi anser att det är av stort vikt att myndigheter och civilsamhälle utvecklar arbetet tillsammans. Vi stryker under kravet på långsiktiga samarbeten och finansieringslösningar, då det är en så viktig grund, för att utveckla och bedriva en bra verksamhet.

Myndigheternas tilltro till det civila samhället och civilsamhällets tillit till myndigheterna, måste stärkas för att arbetet ska utvecklas och för att kunna nå gemensamma mål, i alla led.

Ett stärkt samarbete behövs på alla nivåerna, det är positivt och synnerligen viktigt bla ur ett demokratiskt perspektiv. Samarbetet är även betydelsefullt för integration och för att olika grupper ska mötas och finna naturlig samvaro och gemensamhet.

Avsnitt 4.1.4

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Förslaget innebär att transparensen kring beslutsfattandet inom myndigheterna ökar vilket är positivt ur ett demokratiskt perspektiv. Vidare blir det möjligt att få en överblick över vilka aktörer som deltar och vilka som uteblir, vilket kan leda till analyser om vilka som är delaktiga i den demokratiska processen.

Det är viktigt att samråden har en reell påverkan i det gemensamma arbetet. Samråd kan annars upplevas som en chimär, något som sker för att det ska se bra ut. Civilsamhällets deltagare känner att de inte blir hörda snarare utnyttjade, tex kommunen bjuder in till samråd och när beslut är fattat är beskedet, ”Ni var ju med”.

Avsnitt 4.1.5

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningen bedömning.

En formalisering av strukturerna för samarbete är positiv då det innebär att förväntningar och förutsättningar för samarbetet tydliggörs vilket kan resultera i bättre förståelse och förtroende mellan aktörerna. Detta kan förhoppningsvis även resultera i bättre beslutsunderlag.

Avsnitt 4.2.1

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Medlemsföreningar i Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer stöder ibland på okunskap hos myndigheter avseende verksamheternas roll. En ökad kunskap kan leda till fler samarbeten och till att fler relevanta aktörer bjuds in under beslutsprocessen för att bidra med kunskap. Detta leder potentiellt till bättre förankrade och underbyggda beslut.

Avsnitt 4.2.2

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Det är av värde att säkerställa att offentliga aktörer tar del av civilsamhällets resurser och kunskaper i en värld som präglas av mer kortsiktiga och individualistiska former på engagemanget. Det finns ett värde i att synpunkter kommer från flera olika håll, både etablerade och formella organisationer som löst bildade nätverk. Offentliga aktörer behöver öka sin medvetenhet om hur de ska hantera problematiken avseende vilka individer och grupper som representeras.

Avsnitt 4.2.3

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Genom ett sådant arbete kan unga introduceras till ett ökat deltagande i demokratin och få ökad kunskap om grundläggande mänskliga rättigheter.

Avsnitt 4.2.4

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i att det är viktigt att lyfta att ett ökat deltagande i lokala dialoger och deltagandeprocesser är resurskrävande och att detta inte kan finansieras med verksamhets- eller projektbidrag. En ökad förståelse på lokal och regional nivå om denna finansieringsproblematik och därmed för organisationsbidragets viktiga roll är av stor vikt.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer finner även att resonemanget gällande s.k. ”gagging clauses” är mycket viktigt för att bibehålla civilsamhällets möjlighet att uttrycka sig kritiskt, även gentemot offentliga aktörer som är samarbetspartners. Flera medlemsföreningar har upplevt oro i samband med att en enskild individ anmäler diskriminering av en aktör som beviljat anslag till föreningen.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer delar även utredningens synpunkt om att det torde vara möjligt att bevilja organisationsbidrag till paraplyorganisationer för att på så

sätt ge långsiktiga ekonomiska förutsättningar för civilsamhällets organisationer att på nationell nivå få bättre möjligheter att delta i den demokratiska processen.

Avsnitt 4.2.5

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer uppmuntrar att den Europeiska koden lyfts fram som verktyg avseende idéburna verksamheters medverkan i beslutsprocessen och att MUCF ska arbeta mer intensivt med att sprida kunskapen om denna.

Avsnitt 4.3.2

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Medlemsföreningar i Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer stöter ofta på personer som av olika anledningar känner sig marginaliserade och utsatta. Många saknar information om vilka rättigheter de har i dagens samhälle och vilka aktörer de ska vända sig till för att få dessa tillgodosedda. Förslaget innebär på sikt ökade möjligheter att på sikt både genomföra åtgärder samt erfarenhetsutbyten med dessa grupper. Detta kan medföra positiva förändringar och ökat deltagande såväl inom olika verksamheter som i samhället i stort. Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer vill även instämma i att en högre andel organisationsbidrag vore önskvärt för att medlemsföreningarna på bästa sätt, utifrån egna förutsättningarna och mål, på mest effektiva sätt ska kunna satsa långsiktigt på den egna verksamheten.

Långsiktiga bidrag minskar sårbarheten, det är idag svårt att planera för mer än ett år i taget, då byråerna inte med säkerhet vet att de har medel för mer än ett år framåt. Det skapar sårbarhet för verksamheten men även osäkerhet för de anställda och vid rekrytering av ny personal.

Avsnitt 4.3.4

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Ett främjande av långsiktiga samarbeten kan möjliggöra såväl strategiska utbyten som ha kunskapshöjande effekter, inte bara i de områden som omfattas utan för samtliga civilsamhällesorganisationer på lokalt och regionalt plan.

Avsnitt 5.1.1

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

En ny lag förbättrar inte den brist på tilltro och förtroende som råder. Det är viktigare att hitta de samarbetsformer som stärker tilltron och samarbetet med det civila samhället.

Avsnitt 5.1.2

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning och tillstyrker utredningens förslag.

Dialogen för att utveckla civilsamhällets villkor är viktig och får inte enbart baseras på den enskilde myndighetstjänstemannens personliga erfarenheter. Samarbete och erfarenhetsutbyte med det civila samhället måste bli ett naturligt inslag i varje myndighets arbete.

Avsnitt 5.1.3

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Tendensen att likställa civilsamhället med företag eller myndigheter är ett problem som dyker upp emellanåt. Civila samhället uppfattar detta som en kunskapsbrist hos berörda myndigheter.

Avsnitt 5.1.4

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Vi ser positivt på förslaget, vilket skulle ge möjlighet till att öppna, för utveckling av ett mer långsiktigt arbete för byråerna. Mycket av utvecklingsarbetet på byråerna bygger på bidrag från Arvsfonden. Det skulle vara en stor förbättring om stöd kunde ges till exempel för integrationsinsatser eller socialt stöd under en längre tidsperiod.

Avsnitt 5.1.5

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer tillstyrker utredningens förslag.

Allt administrativt förenklingsarbete som kan underlätta för civilsamhället, stödjer organisationerna att leva vidare. Det ökar resp organisations möjlighet att i högre grad inrikta sig på mål och verksamhet.

Avsnitt 5.2.6

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Viktigt att tillvarata möjligheter till social samvaro och kontakt för dem som har sjukersättning, aktivitetsersättning eller sjukpenning.

Avsnitt 5.2.7

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Civil samhället bör erhålla stöd så de kan delta i mottagande av asylsökande. Många kommer från länder som inte har ett föreningsliv, byggt på liknande sätt som i Sverige. Det är därför viktigt, kanske i högre grad ute i landet, att man kan mötas tidigt i det civila samhället. Ett

deltagande i föreningslivet är ett bra sätt att snabba upp integrationsprocessen och öka kunskapen om samhället.

Avsnitt 5.3.2

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Ett tydligt problem för våra lokala antidiskrimineringsbyråer är att deras verksamhet sträcker sig över många av de kommunala frågorna och det är därför svårt att veta var ansökningen ska riktas. Det är ett faktum att ett projekt som har olika bidragsgivare kräver flera olika sorters redovisningar (redovisningarna ska göras i den organisationens mall). Det innebär ett stort merarbete för varje redovisning.

Det kan även få den konsekvensen att enheter i kommunen avslår en ansökan om bidrag, då de beslutar att deras del i projektet blir av mindre betydelse. De menar att en annan enhet bör ha ett större intresse av projektet, följden blir att ansökan vandrar runt utan ett övergripande ansvar och beslut.

Avsnitt 5.3.3

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Förslaget är viktigt och bör även skapa ökad kompetens för varandras ansvarsområden och för organisationers mål och verksamheter.

Avsnitt 5.3.4

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Det civila samhället ute i landet har idag brist på fysiskt tillgängliga lokaler. Olika organisationer kan inte samarbeta och mötas eftersom de flesta organisationer använder lokaler som inte är tillgängliga. Vilket medför stora begränsningar i möjligheterna att mötas i nya föreningskonstellationer, att åtnjuta den möjlighet till verksamhetsutveckling som sådana möten ger samt att ta del av de synergieffekter som kan uppstå. Möjligheten för olika organisationer i det civila samhället att verka på samma ställe skulle också kunna medverka till att kostnaderna för administration skulle kunna minskas.

Avsnitt 5.3.5

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens bedömning.

Avsnitt 6.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer instämmer i utredningens förslag.

Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer stryker under vikten av att förändringar genomförs som förenklar upphandlingar och att det behövs förtydliganden i lagstiftningen.

Byråerna och civilsamhällets organisationer är överlag små enheter där det är svårt att rekrytera kompetens inom specialområden. Därför är förenklingar av större betydelse och viktigt för verksamheterna.

På uppdrag av Styrelsen för Riksorganisationen Sveriges Antidiskrimineringsbyråer

Carin Apelmo
Lika Rättigheter, Solna

Marie Bager
Ledamot Riksstyrelsen

Linda Marklund
Rättighetscentrum, Dalarna